Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

25 päivänä helmikuuta 2025*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kilpailu – Määräävä markkina-asema – SEUT 102 artikla – Digimarkkinat – Digitaalinen alusta – Määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, joka on kehittänyt digitaalinen alustan, kieltäytyy myöntämästä kolmannelle yritykselle, joka on kehittänyt sovelluksen, käyttöoikeutta kyseiseen alustaan sen ja sovelluksen yhteentoimivuus varmistamalla – Digitaalisen alustan käyttöoikeuden välttämättömyyden arvioiminen – Moititun menettelyn vaikutukset – Objektiiviset perustelut – Määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen tarve kehittää ohjelmistomalli sovellusten luokkaa varten käyttöoikeuden myöntämiseksi – Merkityksellisten tuotantoketjun loppupään markkinoiden määrittely

Asiassa C-233/23,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Consiglio di Stato (ylin hallintotuomioistuin, Italia) on esittänyt 7.4.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.4.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Alphabet Inc.,

Google LLC ja

Google Italy Srl

vastaan

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato,

jossa asian käsittelyyn osallistuvat

Enel X Italia Srl ja

Enel X Way Srl,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, S. Rodin, A. Kumin, N. Jääskinen ja D. Gratsias sekä tuomarit E. Regan, I. Ziemele ja O. Spineanu-Matei (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: L. Medina,

* Okeudenkäyntikieli: italia.

kirjaaja: hallintovirkamies C. Di Bella,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 23.4.2024 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Alphabet Inc., Google LLC ja Google Italy Srl, edustajinaan N. Latronico, M. Siragusa ja M. Zotta, avvocati, sekä A. Lamadrid de Pablo, abogado,

– Enel X Italia Srl ja Enel X Way Srl, edustajinaan F. Cintioli ja G. Lo Pinto, avvocati,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajinaan L. Fiandaca ja F. Sclafani, avvocati dello Stato,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään V. Baroutas ja K. Boskovits,

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Conte ja C. Sjödin,

– EFTAn valvontaviranomainen, asiamiehinään C. Simpson ja M. Sánchez Rydelski,

kuultuaan julkisasiamiehen 5.9.2024 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 102 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Alphabet Inc., Google LLC ja Google Italy Srl ja toisaalta Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (kilpailu- ja markkinaviranomainen, Italia) (jäljempänä AGCM) ja joka koskee sellaista AGCM:n tekemää päätöstä, jolla kyseisille yhtiöille määrättiin seuraamuksia SEUT 102 artiklan rikkomisesta, koska ne kieltäytyivät mahdollistamasta kolmannen yrityksen sähköajoneuvojen lataamiseen liittyvien palvelujen tarjoamiseksi kehittämän sovelluksen yhteentoimivuutta kyseisten yhtiöiden tarjoaman Android Auto -nimisen digitaalisen alustan (jäljempänä Android Auto) kanssa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 SEUT 102 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Sisämarkkinoille soveltumatonta ja kiellettyä on yhden tai useamman yrityksen määräävän aseman väärinkäyttö sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla, jos se on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Tällaista väärinkäyttöä voi olla erityisesti:

a) kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden kohtuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen;

b) tuotannon, markkinoiden tai teknisen kehityksen rajoittaminen kuluttajien vahingoksi;

c) erilaisten ehtojen soveltaminen eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;

d) sen asettaminen sopimuksen syntymisen edellytykseksi, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

4 Google on Alphabetin tytäryhtiö, ja Italiaan sijoittautunut Google Italy on sen määräysvallassa.

5 Google on kehittänyt Android OS:n, joka on käyttöjärjestelmä eri valmistajien mobiililaitteille. Kyseistä järjestelmää, joka on annettu käyttöön open source -lisenssillä, voidaan lähtökohtaisesti käyttää maksutta ja sitä voidaan muokata tarvitsematta siihen lupaa.

6 Google julkaisi vuonna 2015 Android OS -käyttöjärjestelmän avulla toimiville mobiililaitteille kehitetyn Android Auton, jotta kyseisten laitteiden käyttäjät voivat käyttää niillä olevia sovelluksia suoraan ajoneuvon tietoviihdejärjestelmän ruudulla.

7 Sen varmistamiseksi, että kukin sovellus on yhteentoimiva Android Auton kanssa, ja sen välttämiseksi, että tätä varten on tehtävä pitkiä ja kalliita testejä, Google tarjoaa ratkaisuja kokonaisille sovellusten luokille kutakin yhteentoimivuusratkaisua koskevien ohjelmistomallien (templates) (jäljempänä malli) muodossa. Näiden mallien avulla kolmannet voivat suunnitella omista sovelluksistaan versioita, jotka ovat yhteentoimivia Android Auton kanssa. Vuoden 2018 lopulla malleja oli saatavissa multimedia- ja viestintäsovelluksille. Navigointisovellusten käyttäjien tarpeisiin vastaamiseksi Google on niin ikään kehittänyt tai hankkinut kartta- ja navigointisovelluksia, jotka ovat Google Maps ja Waze ja jotka ovat yhteentoimivia Android Auton kanssa. Joissain tapauksissa Google on myös sallinut kolmansien kehittäjien kehittää yksilöityjä sovelluksia, kun ennalta määritettyä mallia ei ole ollut.

8 Enel X Italia Srl kuuluu Enel-konserniin, joka hallinnoi yli 60:tä prosenttia Italiassa käytössä olevista sähköajoneuvojen latausasemista, ja se tarjoaa tällaista lataamista koskevia palveluja.

9 Toukokuussa 2018 Enel X Italia lanseerasi JuicePass-sovelluksen, joka on saatavissa Android OS -käyttöjärjestelmällä toimivien mobiililaitteiden käyttäjille ja ladattavissa Google Play -sovelluskaupasta. Kyseinen sovellus tarjoaa sen mukaan erilaisia toimintoja sähköajoneuvojen lataamiseen. Sovelluksen avulla käyttäjät voivat erityisesti hakea ja varata latausasemia kartalta, siirtää haun Google Maps -sovellukseen reitin löytämiseksi valitulle latausasemalle ja käynnistää latausistunnon, keskeyttää sen ja seurata sitä sekä maksaa latauksen.

10 Syyskuussa 2018 Enel X Italia pyysi Googlea toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että JuicePass on yhteentoimiva Android Auton kanssa, mistä Google kieltäytyi sillä perusteella, että multimedia- ja viestintäsovellukset olivat ainoita Android Auton kanssa yhteentoimivia kolmansien yritysten sovelluksia. Enel X Italian toistettua pyyntönsä joulukuussa 2018 Google kieltäytyi tammikuussa 2019 uudelleen toteuttamasta kyseisiä toimenpiteitä ja perusteli kieltäytymistään turvallisuusnäkökohdilla ja tarpeella kohdentaa uuden mallin suunnitteluun tarvittavat resurssit järkevästi.

11 Enel X Italia saattoi 12.2.2019 asian AGCM:n käsiteltäväksi ja väitti, että Googlen menettely, joka muodostui siitä, että se kieltäytyi perusteettomasti sallimasta JuicePass-sovelluksen käyttöä Android Auton välityksellä, merkitsi SEUT 102 artiklan rikkomista.

12 Lokakuussa 2020 Google julkaisi mallin Android Auton kanssa yhteentoimivien sähköajoneuvojen lataussovellusten kokeellisten versioiden suunnittelemiseksi.

13 AGCM totesi 27.4.2021 tekemällään päätöksellä, että Googlen menettely, joka muodostui siitä, että JuicePass-sovelluksen käytettävyys Android Auto -alustalla estettiin ja sitä viivästytettiin, merkitsi SEUT 102 artiklassa tarkoitettua määräävän aseman väärinkäyttöä. AGCM velvoitti Googlen muun muassa julkaisemaan lopullisen version mallista, joka on tarkoitettu sähköajoneuvojen lataussovellusten kehittämiseksi, ja kehittämään mahdolliset toiminnot, joiden Enel X Italia katsoi olevan välttämättömiä ja joita kyseisessä versiossa ei ollut. AGCM määräsi niin ikään Alphabetille, Googlelle ja Google Italylle yhteisvastuullisesti 102 084 433,91 euron suuruisen sakon.

14 Kyseiset yhtiöt nostivat AGCM:n päätöksestä kanteen Tribunale Amministrativo Regionale per il Laziossa (Latiumin alueellinen hallintotuomioistuin, Italia), joka hylkäsi sen kokonaisuudessaan.

15 Kyseiset yhtiöt valittivat tuomiosta Consiglio di Statoon (ylin hallintotuomioistuin, Italia), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin.

16 Tämä toteaa, että AGCM katsoi, että vastauksena Enel X Italian pyyntöön Google ei ollut tarjonnut asianmukaisia tietoteknisiä ratkaisuja ja oli näin oikeudettomasti estänyt JuicePass-sovelluksen käytettävyyden Android Auto -alustalla ja viivästyttänyt sitä. Kyseinen tuomioistuin täsmentää, että AGCM katsoi, että Googlen menettelyllä oli sen määräävän markkina-aseman vuoksi merkitystä kilpailun suojelemisen ja markkinadynamiikan kannalta, koska Googlella on keskeinen rooli erityisesti siinä, että sen avulla ammattikäyttäjät – käsiteltävässä asiassa ohjelmistokehittäjät – voivat saavuttaa sovellusten loppukäyttäjistä muodostuvan yleisön. Sen mukaan on erityisesti niin, että Android Autolla julkaistavissa olevat sovellustyypit ja niiden ominaispiirteet sekä tarvittavien ohjelmointivälineiden määrittely- ja tarjoamishetki riippuvat yksinomaan Googlesta.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa myös, että AGCM:n mukaan Google Maps ja JuicePass -sovellusten välillä on todellista kilpailua, koska kyseiset kaksi sovellusta tarjoavat haku- ja navigointipalveluja, jotka koskevat sähköajoneuvojen latauspisteitä. AGCM:n mukaan kyseisten sovellusten välillä on myös potentiaalista kilpailua, koska JuicePass tarjoaa toimintoja, jotka ovat uusia mutta jotka voidaan tulevaisuudessa integroida Google Mapsiin. Kyseinen tuomioistuin lisää, että AGCM katsoi, että kun otetaan huomioon kyseisten sovellusten osittainen päällekkäisyys ja Google Maps -sovelluksen integroiminen Android Autoon ja JuicePassin jättäminen sen ulkopuolelle, Googlen kieltäytyminen oli asetettava sellaiseen yhteentoimivuuden epäämisen kontekstiin, joka vastasi sopimuksen tekemisestä kieltäytymistä ja tasapuolisten kilpailuedellytysten periaatteen loukkaamista, joka perustui epäreilun edun antamiseen Googlen sovellukselle sen kilpailijan sovelluksen haitaksi.

18 Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa Alphabet, Google ja Google Italy väittävät muun muassa, että AGCM ei tutkinut asianmukaisesti edellytyksiä, joiden perusteella voidaan arvioida, merkitseekö toimituksesta kieltäytyminen väärinkäyttöä, ja ne moittivat AGCM:ää lähinnä siitä,

ettei tämä analysoinut sitä, oliko Android Auton käyttöoikeus JuicePass-sovelluksen kannalta välttämätöntä. Ne väittävät myös, että Googlen menettely oli oikeutettavissa objektiivisin ja legitiimein perustein.

19 Kyseiset yhtiöt väittävät myös, että koska menettely, josta niitä moititaan, koskee Android Auton käyttöoikeutta, määräävän markkina-aseman väärinkäytön toteamiseksi oli välttämätöntä määritellä merkitykselliset markkinat, joilla Android Auto toimii, ja todeta, että kyseisellä sovelluksella oli määräävä asema kyseisillä markkinoilla. Ne katsovat lisäksi, että AGCM ei yksilöinyt merkityksellisiä tuotantoketjun loppupään markkinoita eikä Googlen määräävää markkina-asemaa niillä, vaan se tyytyi yksilöimään ”kilpailuympäristön”, jolla navigointisovellukset sen mukaan kilpailevat sähköajoneuvojen lataussovellusten kanssa, suorittamatta tarvittavaa analyysiä päätelläkseen, että tällainen ”kilpailuympäristö” muodostaa kilpailuoikeuden kannalta merkitykselliset markkinat. Ne toteavat lopuksi, ettei ole mahdollista väittää, että Google Maps ja JuicePass ovat kilpailusuhteessa.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että kun otetaan huomioon vaikutukset, jotka Googlen menettelyllä voi olla sillä erityisellä talouden sektorilla, jonka osa menettely on, tämä menettely on omiaan muodostamaan toimituksesta kieltäytymisen, joka merkitsee väärinkäyttöä ja jolla rikotaan SEUT 102 artiklaa.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että kyseessä on tilanne, jossa Google on määräävässä markkina-asemassa Android OS ja Google Play -käyttöjärjestelmän kautta, ja Android Auto on pelkkä kyseisen käyttöjärjestelmän kehityksen tulos ajoneuvon tietoviihdejärjestelmää varten. Android Auton käyttöoikeus vaikuttaa sen mukaan ”välttämättömältä”, jotta Enel X Italia voi tarjota loppukäyttäjille helposti käytettävissä olevia sovelluksia täysin turvallisesti, kun kyseiset käyttäjät ajavat tällaista ajoneuvoa. Tämän osalta ei sen mukaan ole syytä jättää huomiotta digitaalialan nopeaa kehitystä, joka voi johtaa siihen, että tavaroita tai palveluja, jotka on alun perin suunniteltu yksinomaan jo olemassa olevien hyödykkeiden käytön helpottamiseksi, pidetään ”välttämättöminä”.

22 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Googlen menettely vaikuttaa siltä, että sillä voidaan mahdollisesti poistaa kilpailu markkinoilta. Kun otetaan huomioon digimarkkinoiden ominaispiirteet, voidaan sen mukaan väittää, että jos JuicePass-sovellus ei olisi saanut käyttöoikeutta Android Autoon, kuluttajat olisivat menettäneet kiinnostuksensa siihen, ja tällainen menettely olisi voinut johtaa siihen, että käyttäjiltä olisi evätty mahdollisuus nauttia paremmasta tuotteesta, jolle on olemassa potentiaalista kysyntää. Ei myöskään vaikuta poissuljetulta, että olemassa olevaan geneeriseen sovellukseen eli Google Mapsiin voitaisiin integroida JuicePassin erityistoimintoja. Sen mukaan ei myöskään vaikuta siltä, että sen tueksi, että Google kieltäytyi antamasta käyttöoikeutta Enel X Italialle, olisi esitetty todellisia objektiivisia perusteluja.

23 Voidakseen lausua käsiteltävänään olevasta asiasta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo näin ollen tarpeelliseksi saada ohjeita SEUT 102 artiklan tulkinnasta ja lähinnä 26.11.1998 annettuun tuomioon Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569) perustuvasta oikeuskäytännöstä, joka koskee tilannetta, jossa määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyy antamasta oikeutta käyttää infrastruktuuriaan. Kyseinen tuomioistuin katsoo tämän osalta, että vaikuttaa siltä, ettei kyseistä oikeuskäytäntöä voida soveltaa suoraan käsiteltävässä asiassa, ja se pohtii, oikeutetaanko sen käsiteltäväksi saatetun kaltaisessa tilanteessa digimarkkinoiden toiminnan erityispiirteillä kyseisessä tuomiossa vahvistetuista edellytyksistä poikkeaminen tai ainakin niiden

joustava tulkitseminen. Kyseisellä tuomioistuimella on niin ikään epäilyjä tavasta, jolla kilpailuviranomaisten on määriteltävä merkitykselliset markkinat sen käsiteltäväksi saatetun kaltaisessa käyttöoikeuden epäämistapauksessa.

24 Tässä tilanteessa Consiglio di Stato on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko SEUT 102 artiklan soveltamiseksi toimituksesta kieltäytymisen kohteena olleen tuotteen välttämättömyysvaatimusta tulkittava siten, että tuotteen saatavuus (käyttöoikeus tai pääsy siihen) on välttämätöntä tietyn toiminnan harjoittamiseksi lähimarkkinoilla, vai riittääkö, että tuotteen saatavuus on välttämätöntä sitä pyytäneen yrityksen tarjoamien tavaroiden tai palveluiden käytön helpottamiseksi etenkin silloin, kun toimituksesta kieltäytymisen kohteena olleen tuotteen olennaisena tehtävänä on helpottaa ja sujuvoittaa jo käytössä olevien tavaroiden tai palvelujen käyttöä?

2) Jos yrityksen menettely luonnehditaan toimituksesta kieltäytymiseksi, voidaanko SEUT 102 artiklassa tarkoitettuna väärinkäyttönä pitää tilanteita, joissa tuotetta ei pyynnöstä huolimatta ole saatu ja joissa i) tuotteeseen käyttöoikeutta pyytänyt yritys toimii jo markkinoilla ja on jatkanut laajentumistaan näillä markkinoilla oletetun väärinkäytön ajan ja ii) tuotteen saamista pyytäneen yrityksen kanssa kilpailevat toimijat ovat jatkaneet toimintaansa markkinoilla?

3) Jos väärinkäyttöä on oletetusti välttämättömän tavaran tai palvelun saannin tai niihin pääsyn epääminen, onko SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että se, ettei tavaraa tai palvelua ole toimituspyynnön tekohetkellä saatavilla, on otettava huomioon epäämisen objektiivisena perusteena, vai onko kilpailuviranomainen velvollinen vähintäänkin selvittämään objektiivisten seikkojen perusteella, kuinka paljon aikaa määräävässä markkina-asemassa oleva yritys tarvitsee pyydetyn tavaran tai palvelun kehittämiseen, vai voidaanko määräävässä asemassa olevaa yritystä vaatia ilmoittamaan pääsyä pyytäneelle tuotteen kehittämiseen vaadittava aika, kun otetaan huomioon yrityksen vastuu markkinoilla?

4) Onko SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, jolla on määräysvalta digitaaliseen alustaan, voidaan velvoittaa mukauttamaan tuotteitaan tai kehittämään uusia, jotta niitä pyytävät voivat saada niitä? Onko määräävässä asemassa olevan yrityksen otettava tällöin huomioon markkinoiden yleiset tarpeet tai välttämättöminä pidettäviä tuotantopanoksia pyytävän yksittäisen yrityksen tarpeet, vai onko tällaisen yrityksen vähintäänkin vahvistettava etukäteen sille osoitettujen pyyntöjen käsittelyä ja tärkeysjärjestykseen laittamista koskevat objektiiviset perusteet sillä näillä markkinoilla olevan erityisen vastuun vuoksi?

5) Jos väärinkäyttöä on oletetusti välttämättömän tavaran tai palvelun saannin tai niihin pääsyn epääminen, onko SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että kilpailuviranomaisen on etukäteen määritettävä ja yksilöitävä väärinkäytön kohteena olevat tuotantoketjun loppupään merkitykselliset markkinat, ja voivatko kyseessä tällöin olla myös pelkästään potentiaaliset markkinat?”

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

25 Enel X Italia katsoo, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että unionin tuomioistuimen vastaus esitettyihin kysymyksiin ei ole tarpeen pääasian ratkaisemiseksi. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sen mukaan nimittäin jo muodostanut mielipiteen siitä, mitä linjaa se aikoo noudattaa, eikä se pyydä unionin tuomioistuinta hälventämään epäilyjä SEUT 102 artiklan tulkinnasta vaan antamaan ratkaisun, jolla vahvistetaan tämä näkemys ja joka voi olla viitteenä tulevissa menettelyissä, joissa nousee esiin samanlaisia kysymyksiä kuin pääasiassa esitetyt.

26 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla käyttöön otetussa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimella on näin ollen periaatteessa velvollisuus antaa ennakkoratkaisu (tuomio 4.10.2024, Bezirkshauptmannschaft Landeck (Yritys saada pääsy matkapuhelimelle tallennettuihin henkilötietoihin), C-548/21, EU:C:2024:830, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Tästä seuraa, että unionin oikeutta koskevalla ennakkoratkaisukysymyksellä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että unionin oikeuden tulkitsemisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 4.10.2024, Bezirkshauptmannschaft Landeck (Yritys saada pääsy matkapuhelimelle tallennettuihin henkilötietoihin), C-548/21, EU:C:2024:830, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että yhtäältä pääasia koskee SEUT 102 artiklan soveltamista siksi, että Google kieltäytyi vastaamasta myöntävästi pyyntöön, jonka kolmas yritys oli sille esittänyt kehittämänsä sovelluksen yhteentoimivuuden mahdollistamiseksi Googlen kehittämän digitaalisen alustan kanssa, ja toisaalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii SEUT 102 artiklan tulkintaa tällaisessa kieltäytymistapauksessa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset koskevat erityisesti lähinnä ensinnäkin käsitettä, joka koskee toimituskiellon kohteena olevaan tavaran tai palvelun saatavuuden välttämättömyyttä, seuraavaksi kysymystä määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen moitittavan menettelyn vaikutuksista, sitten objektiivisten perustelujen käsitettä ja kyseisellä yrityksellä mahdollisesti olevia velvoitteita sekä lopuksi niiden markkinoiden määritelmää, joilla kilpailunvastaiset vaikutukset voisivat aiheutua.

29 Ennakkoratkaisupyynnössä ilmoitetaan lisäksi täsmällisesti ne syyt, joiden perusteella ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii SEUT 102 artiklan tulkintaa ja katsoo, että ennakkoratkaisukysymysten esittäminen unionin tuomioistuimelle on tarpeen.

30 Tässä tilanteessa ei ole ilmeistä, ettei pyydetyllä SEUT 102 artiklan tulkinnalla ole mitään yhteyttä pääasian oikeusriidan tosiseikkoihin tai kohteeseen tai että esille tullut ongelma on luonteeltaan hypoteettinen.

31 On näin ollen todettava, että – kuten kansallisille tuomioistuimille ennakkoratkaisupyyntöjen tekemisestä annettujen suositusten (EUVL C, C/2024/6008) 18 kohdassa, joka vastaa sanamuodoltaan tältä osin vuonna 2019 julkaistujen suositusten (EUVL 2019, C 380, s. 1) 18 kohdan sanamuotoa, lähinnä palautetaan mieleen – sillä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää näkemyksiä, jotka koskevat sitä, miten esitettyihin kysymyksiin olisi vastattava, ei aseteta kyseenalaiseksi kyseisten kysymysten tutkittavaksi ottamista.

32 Ennakkoratkaisupyyntö on näin ollen otettava tutkittavaksi.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

33 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyössä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. Unionin tuomioistuimen on poimittava kaikista kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ne unionin oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita, kun otetaan huomioon riidan kohde (tuomio 30.4.2024, M. N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, 78 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lähtee siitä, kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Android Auto on digitaalialan infrastruktuuri ja että päivänä, jona pääasian kantajat menettelivät tavalla, josta niitä moititaan ja joka muodostui siitä, että ne epäsivät kolmannen yrityksen kehittämän sovelluksen yhteentoimivuuden Android Auton kanssa, Googlella oli määräävä asema markkinoilla, joille Android Auto kuului. Tämän osalta on muistutettava, että SEUT 267 artiklassa tarkoitetussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen väliseen tehtävien selkeään jakoon, yksinomaan kansallinen tuomioistuin on toimivaltainen toteamaan sen ratkaistavaksi saatetun oikeusriidan tosiseikat ja arvioimaan niitä (tuomio 18.4.2024, Heureka Group (Hintavertailusivustot), C-605/21, EU:C:2024:324, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Kyseisestä pyynnöstä ilmenee myös, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, onko digimarkkinoiden, joita pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne koskee, toiminnan erityisominaisuudet ja Android Auton kaltaisen digitaalisen alustan toiminta huomioiden niin, ettei ole perusteltua jättää huomiotta tai vähintäänkin tulkita joustavammin edellytyksiä, jotka vahvistetaan muun muassa 26.11.1998 annetussa tuomiossa Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), SEUT 102 artiklan soveltamiseksi menettelyyn, joka muodostuu siitä, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, joka on kehittänyt digitaalisen alustan, kieltäytyy antamasta kolmannen yrityksen pyynnöstä kyseisen alustan käyttöoikeutta varmistamalla sen yhteentoimivuuden kyseisen kolmannen yrityksen kehittämän sovelluksen kanssa, eli lähinnä kieltäytyy varmistamasta sitä, että kyseinen alusta on yhteentoimiva kyseisen sovelluksen kanssa.

36 On näin ollen katsottava, että ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, joka on kehittänyt digitaalisen alustan, kieltäytyy varmistamasta kolmannen yrityksen pyynnöstä kyseisen alustan yhteentoimivuutta mainitun kolmannen

yrityksen kehittämän sovelluksen kanssa, on omiaan muodostamaan määräävän markkina-aseman väärinkäytön, vaikka kyseinen alusta ei ole välttämätön kyseisen sovelluksen kaupallista hyödyntämistä varten tuotantoketjun loppupään markkinoilla, mutta se voi tehdä sovelluksesta kuluttajien kannalta houkuttelevamman.

37 Tämän osalta on muistutettava, että SEUT 102 artiklassa kielletään yhden tai useamman yrityksen määräävän aseman väärinkäyttö sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla, jos se on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tällä artiklalla on tavoitteena estää yleistä etua, yksittäisiä yrityksiä ja kuluttajia haittaava kilpailun rajoittuminen määräämällä seuraamuksia määräävässä markkina-asemassa olevien yritysten sellaisesta käyttäytymisestä, joka rajoittaa ansioihin perustuvaa kilpailua ja on siten omiaan aiheuttamaan välitöntä vahinkoa kuluttajille tai joka estää tämän kilpailun tai vääristää sitä ja on siten omiaan aiheuttamaan heille välillistä vahinkoa (tuomio 10.9.2024, Google ja Alphabet v. komissio (Google Shopping), C-48/22 P, EU:C:2024:726, 87 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Tällainen käyttäytyminen on sellaista, joka estää markkinoilla, joilla kilpailu on juuri määräävässä asemassa olevan yhden tai useamman yrityksen olemassaolon vuoksi jo vähentynyt, vielä olemassa olevan kilpailun säilymisen tai kehittymisen muiden kuin sellaisten keinojen käyttämisen vuoksi, joita yritysten ansioihin perustuvassa kilpailussa käytetään (tuomio 10.9.2024, Google ja Alphabet v. komissio (Google Shopping), C-48/22 P, EU:C:2024:726, 88 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Siltä osin kuin on kyse menettelytavoista, jotka perustuvat siihen, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys epää mahdollisuuden käyttää infrastruktuuria, jonka se on kehittänyt oman toimintansa tarpeisiin ja jonka haltija se on, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että tällaisen epäämisen pitäminen määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä edellyttää paitsi sitä, että epäämisellä on voitu poistaa kaikki kilpailu merkityksellisillä markkinoilla käyttömahdollisuutta pyytäneen yrityksen taholta eikä epäämistä ole voitu objektiivisesti perustella, myös sitä, että kyseinen infrastruktuuri sinänsä on ollut kyseisen yrityksen toiminnan harjoittamisen kannalta välttämätön siten, että infrastruktuuria ei ole voitu tosiasiallisesti eikä mahdollisesti korvata millään toisella infrastruktuurilla (ks. vastaavasti tuomio 26.11.1998, Bronner, C-7/97, EU:C:1998:569, 41 kohta ja tuomio 10.9.2024, Google ja Alphabet v. komissio (Google Shopping), C-48/22 P, EU:C:2024:726, 89 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Tämän osalta on muistutettava, että näiden edellytysten asettaminen 26.11.1998 annetun tuomion Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569) 41 kohdassa oli perusteltua kyseiselle asialle ominaisissa olosuhteissa, joissa määräävässä markkina-asemassa ollut yritys oli kieltäytynyt antamasta kilpailijalle mahdollisuutta käyttää oman toimintansa tarpeisiin kehittämäänsä infrastruktuuria, eikä kyse ollut muunlaisesta käyttäytymisestä (tuomio 25.3.2021, Deutsche Telekom v. komissio, C-152/19 P, EU:C:2021:238, 45 kohta ja tuomio 10.9.2024, Google ja Alphabet v. komissio (Google Shopping), C-48/22 P, EU:C:2024:726, 90 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Toteamuksesta, jonka mukaan määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on käyttänyt väärin asemaansa kieltäytyessään tekemästä sopimuksia kilpailijan kanssa, näet seuraa, että kyseisen yrityksen on tehtävä sopimus kyseisen kilpailijan kanssa. Tällainen velvoite merkitsee kuitenkin vakavaa puuttumista määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen sopimusvapauteen ja omaisuudensuojaan, koska jopa määräävässä markkina-asemassa oleva yritys voi lähtökohtaisesti vapaasti kieltäytyä tekemästä sopimuksia ja olla antamatta mahdollisuutta käyttää

infrastruktuuria, jonka se on kehittänyt omiin tarpeisiinsa (tuomio 25.3.2021, Deutsche Telekom v. komissio, C-152/19 P, EU:C:2021:238, 46 kohta ja tuomio 10.9.2024, Google ja Alphabet v komissio (Google Shopping), C-48/22 P, EU:C:2024:726, 91 kohta).

42 Vaikka yrityksen tuomitseminen siitä, että se on käyttänyt väärin määräävää markkina-asemaansa, koska se on kieltäytynyt tekemästä sopimuksia kilpailijan kanssa, suosii lyhyellä aikavälillä kilpailua, pitkällä aikavälillä on sen sijaan yleisesti kilpailun edistämisen ja kuluttajien edun mukaista sallia, että yhtiö varaa liiketoimintansa tarpeita varten kehittämänsä infrastruktuurin omaan käyttöönsä. Jos tuotanto-, hankinta- ja jakeluvälineistöön annetaan liian helposti käyttöoikeus, kilpailijoilla ei nimittäin olisi halua kehittää kilpailevia välineistöjä. Määräävässä markkina-asemassa oleva yritys ei olisi myöskään yhtä halukas investoimaan tehokkaaseen infrastruktuuriin, jos se voisi joutua pelkästä kilpailijoidensa pyynnöstä jakamaan omiin investointeihinsa perustuvat hyödyt niiden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 25.3.2021, Deutsche Telekom v. komissio, C-152/19 P, EU:C:2021:238, 47 kohta ja tuomio 25.3.2021, Slovak Telekom v. komissio, C-165/19 P, EU:C:2021:239, 47 kohta).

43 Näin ollen erityisesti tarve jatkaa määräävässä markkina-asemassa olevien yritysten kannustamista investoimaan laadukkaiden tavaroiden tai palvelujen kehittämiseen kuluttajien edun mukaisesti oikeuttaa – kuten julkisasiamies lähinnä korostaa ratkaisuehdotuksensa 30 kohdassa – tämän tuomion 39 kohdassa mieleen palautettujen edellytysten soveltamisen tilanteessa, jossa määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on kehittänyt infrastruktuurin oman olevan toimintansa tarpeisiin ja on infrastruktuurin haltija.

44 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 35 kohdassa, kun määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on kehittänyt infrastruktuurin paitsi oman toimintansa tarpeisiin myös tarkoituksenaan sallia kolmansien yritysten käyttää kyseistä infrastruktuuria, 26.11.1998 annetun tuomion Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569) 41 kohdassa vahvistettua edellytystä, joka koskee kyseisen infrastruktuurin välttämättömyyttä käyttöoikeuden pyytäjän toiminnan harjoittamisen kannalta siinä mielessä, että infrastruktuuria ei voida tosiasiallisesti eikä mahdollisesti korvata millään toisella infrastruktuurilla, ei sen sijaan sovelleta.

45 Tällaisessa tapauksessa määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen sopimusvapauden tai omaisuudensuojan turvaaminen tai tarve jatkaa sen kannustamista investoimaan laadukkaiden tavaroiden tai palvelujen kehittämiseen eivät nimittäin voi olla perusteena sille, että kieltäytyminen antamasta kolmannelle yritykselle oikeutta käyttää kyseessä olevaa infrastruktuuria luonnehditaan SEUT 102 artiklassa tarkoitetuksi väärinkäytöksi yksinomaan tapauksissa, joissa tämä kieltäytyminen merkitsee sitä, että mainittu kolmas yritys ei voi harjoittaa toimintaansa kehittämällä elinkelpoista tarjontaa lähimarkkinoilla.

46 Tämän osalta riittää, kun todetaan, että vaikka määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on vastannut tällaisen infrastruktuurin kehittämiskustannuksista paitsi oman toimintansa tarpeisiin myös tarkoituksenaan sallia kolmansien yritysten käyttää kyseistä infrastruktuuria, sen edellyttäminen, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys antaa kolmannen yrityksen käyttää kyseistä infrastruktuuria, ei pohjimmiltaan muuta sen kehittämiseen johtanutta liiketoimintamallia.

47 Tästä seuraa, että sen määrittämiseksi, sovelletaanko 26.11.1998 annetun tuomion Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569) 41 kohdassa vahvistettuja edellytyksiä tapaukseen, joka koskee infrastruktuurin käytön epäämistä, on määritettävä, kehittikö määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kyseisen infrastruktuurin yksinomaan oman toimintansa tarpeisiin ja onko se

infrastruktuurin haltija, vai onko kyseinen infrastruktuuri päinvastoin kehitetty siksi, että kolmannet yritykset voisivat käyttää sitä, minkä puolesta puhuu se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on jo antanut tällaisille yrityksille tällaisen käyttöoikeuden.

48 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Google antoi kolmansille yrityksille käyttöoikeuden Android Autoon, sillä se teki kyseisestä digitaalisesta alustasta yhteensopivan sovellusten luokille ja jopa erityisille sovelluksille, joita kyseiset kolmannet yritykset olivat kehittäneet. Digitaalista alustaa, joka on tarkoitettu siihen, että sovelluksia, joita muun muassa kolmannet ovat kehittäneet ja jotka ladataan käyttäjien mobiililaitteille, voidaan käyttää ajoneuvojen tietoviihdejärjestelmissä, ei voida katsoa suunnitellun yksinomaan kyseisen määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen tarpeisiin.

49 Näin ollen, jos ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tarkistuksista ei muuta johdu, vaikuttaa siltä, että Google ei kehittänyt Android Autoa yksinomaan oman toimintansa tarpeisiin, koska kolmannet yritykset voivat käyttää kyseistä digitaalista alustaa, joten 26.11.1998 annetun tuomion Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569) 41 kohdassa vahvistettua edellytystä, joka koskee välttämättömyyttä käyttöoikeuden pyytäjän toiminnan harjoittamisen kannalta, ei sovelleta sen tutkimiseksi, onko se, että digitaalisen alustan kehittänyt yritys kieltäytyy antamasta käyttöoikeutta kyseiselle alustalle sovelluksen kehittäneelle kolmannelle yritykselle varmistamalla alustan yhteentoimivuuden kyseisen sovelluksen kanssa, SEUT 102 artiklassa tarkoitettua määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä.

50 Tästä seuraa, että kyseinen kieltäytyminen on omiaan merkitsemään määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä, vaikka mainittu digitaalinen alusta ei olisi välttämätön asianomaisen sovelluksen kaupalliselle hyödyntämiselle tuotantoketjun loppupään markkinoilla siinä mielessä, että sen käyttöä mainitun alustan välityksellä ei voitaisi tosiasiallisesti tai mahdollisesti korvata.

51 Kuten julkisasiamies lähinnä toteaa ratkaisuehdotuksensa 46 ja 48 kohdassa, tällaisessa tilanteessa on nimittäin määritettävä tämän tuomion 38 ja 39 kohdassa mieleen palautettu oikeuskäytäntö huomioiden, onko sen, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, joka on asianomaien digitaalisen alustan haltija, kieltäytyy antamasta sovelluksen kehittäneelle kolmannelle yritykselle kyseisen alustan käyttöoikeutta varmistamalla sen yhteentoimivuuden mainitun sovelluksen kanssa, tosiasiallisena tai mahdollisena vaikutuksena se, että sellaisen tavaran tai palvelun kehittäminen markkinoilla, joka ainakin mahdollisesti kilpailee määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen tarjoaman tai mahdollisesti tarjoaman tavaran tai palvelun kanssa, suljetaan pois tai se estetään tai sitä viivästytetään, ja muodostaako se menettelyn, jolla rajoitetaan ansioihin perustuvaa kilpailua, minkä vuoksi se on omiaan aiheuttamaan vahinkoa kuluttajille.

52 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, joka on kehittänyt digitaalisen alustan, kieltäytyy varmistamasta kolmannen yrityksen pyynnöstä kyseisen alustan yhteentoimivuutta mainitun kolmannen yrityksen kehittämän sovelluksen kanssa, on omiaan muodostamaan määräävän markkina-aseman väärinkäytön, vaikka kyseinen alusta ei ole välttämätön kyseisen sovelluksen kaupallista hyödyntämistä varten tuotantoketjun loppupään markkinoilla, mutta se voi tehdä sovelluksesta kuluttajien kannalta houkuttelevamman, kun määräävässä markkina-asemassa oleva yritys ei ole kehittänyt mainittua alustaa yksinomaan oman toimintansa tarpeisiin.

Toinen kysymys

53 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että pelkästään se, että sekä yritys, joka on kehittänyt sovelluksen ja pyytänyt määräävässä markkina-asemassa olevaa yritystä varmistamaan sen yhteentoimivuuden sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija viimeksi mainittu yritys on, että ensin mainitun yrityksen kilpailijat ovat edelleen toimineet markkinoilla, joille kyseessä oleva sovellus kuuluu, ja vahvistaneet asemaansa kyseisillä markkinoilla, vaikka ne eivät ole hyötyneet tällaisesta yhteentoimivuudesta, voi osoittaa, ettei se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyi hyväksymästä kyseistä pyyntöä, ollut omiaan aiheuttamaan kilpailunvastaisia vaikutuksia.

54 Tämän osalta on niin, että jotta tietyssä yksittäistapauksessa voitaisiin katsoa, että tiettyä käyttäytymistä on pidettävä SEUT 102 artiklassa tarkoitettuna määräävän aseman väärinkäyttönä, on pääsääntöisesti osoitettava, että tällaisen käyttäytymisen tosiasiallisena tai mahdollisena seurauksena on – muiden kuin yritysten välistä ansioihin perustuvaa kilpailua ohjaavien keinojen käyttämisen vuoksi – kilpailun rajoittuminen siksi, että yhtä tehokkaat kilpailevat yritykset syrjäytetään merkityksellisiltä markkinoilta tai niitä estetään kehittymästä kyseisillä markkinoilla, missä yhteydessä on otettava huomioon, että tällaiset markkinat voivat olla sekä ne, joilla määräävä markkina-asema vallitsee, että näiden markkinoiden liitännäis- tai lähimarkkinat, joilla mainittu käyttäytyminen voi tuottaa todellisia tai mahdollisia vaikutuksia (tuomio 10.9.2024, Google ja Alphabet v. komissio (Google Shopping), C-48/22 P, EU:C:2024:726, 165 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

55 Määräävässä asemassa olevan yrityksen menettelytavan luonnehtiminen väärinkäytöksi ei edellytä, että osoitetaan, että sellaisen menettelytavan, jolla mainittu yritys pyrkii syrjäyttämään kilpailijansa asianomaisilta markkinoilta, odotettu tulos on saavutettu, eikä näin ollen konkreettisen markkinoilta syrjäyttävän vaikutuksen osoittamista. SEUT 102 artiklan tarkoituksena on näet määrätä seuraamuksia siitä, että yksi tai useampi yritys käyttää väärin määräävää asemaa sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla, riippumatta siitä, onko tällainen väärinkäyttö osoittautunut menestyksekkääksi (ks. vastaavasti tuomio 12.5.2022, Servizio Elettrico Nazionale ym., C-377/20, EU:C:2022:379, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

56 Näin ollen kilpailuviranomainen voi todeta SEUT 102 artiklan rikkomisen vahvistamalla, että ajanjaksona, jona kyseinen menettelytapa toteutettiin, tällä menettelytavalla oli käsiteltävän asian olosuhteissa kyky rajoittaa ansioihin perustuvaa kilpailua vaikutusten puuttumisesta huolimatta (tuomio 19.1.2023, Unilever Italia Mkt. Operations, C-680/20, EU:C:2023:33, 41 kohta).

57 Rikkomisen osoittamisen on kuitenkin lähtökohtaisesti perustuttava konkreettisiin todisteisiin, jotka osoittavat, että kyseessä olevalla menettelytavalla voi tosiasiallisesti olla edellä mainittuja vaikutuksia, jotka eivät ole pelkästään hypoteettisia, ja jos tältä osin on epäilyjä, asia on ratkaistava tällaista menettelytapaa soveltaneen yrityksen hyväksi (tuomio 19.1.2023, Unilever Italia Mkt. Operations, C-680/20, EU:C:2023:33, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Kilpailun säilyminen saman suuruisena tai jopa voimistuminen kyseessä olevilla markkinoilla ei nimittäin välttämättä merkitse sitä, että kyseessä oleva menettely ei ole omiaan aiheuttamaan kilpailunvastaisia vaikutuksia, koska tällainen vaikutusten puuttuminen voi seurata muista syistä ja muun muassa siitä, että merkityksellisillä markkinoilla on tapahtunut muutoksia sen jälkeen, kun kyseinen menettely on aloitettu, tai siitä, että määräävässä markkina-asemassa olevalla

yrityksellä ei ole kykyä noudattaa menestyksellisesti tällaisen menettelyn taustalla olevaa strategiaa (tuomio 12.5.2022, Servizio Elettrico Nazionale ym., C-377/20, EU:C:2022:379, 54 kohta). On erityisesti niin, että yhtäältä se, onko kyseessä oleva menettely väärinkäyttöä, ei voi riippua siitä, miten kilpailijat kyseessä olevilla markkinoilla kykenevät lieventämään tällaisia vaikutuksia, eikä toisaalta voida sulkea pois sitä, että ilman mainittua menettelyä kilpailu kyseisillä markkinoilla olisi voinut voimistua vielä enemmän.

59 Käsiteltävässä asiassa se seikka, johon Google vetoaa ja jonka mukaan Enel X Italia ja sen kilpailijat pysyivät markkinoilla, joille JuicePass-sovellus kuuluu, tai jopa vahvistivat asemaansa niillä, ei itsessään merkitse sitä, että se, että Google kieltäytyi antamasta Android Auton käyttöoikeutta, ei ollut omiaan aiheuttamaan kilpailunvastaisia vaikutuksia. Jos tämä seikka vahvistetaan lopullisesti, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, se voi kuitenkin olla osoitus siitä, että Googlen menettely pääsiassa ei ollut omiaan tuottamaan väitettyjä markkinoilta syrjäyttäviä vaikutuksia.

60 Tämän osalta on todettava pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta ajoneuvojen latauspalvelusovelluksesta, että merkitystä voi olla muun muassa mahdollisilla sen osoittamiseksi esitetyllä seikoilla, että JuicePassin kaltainen sovellus, joka sisältää erityisesti tämän tuomion 9 kohdassa kuvaillut toiminnot, saattoi hyödyttää sähköajoneuvojen käyttäjiä siitä riippumatta, että kyseistä sovellusta ei voitu käyttää kyseisten ajoneuvojen tietoviihdejärjestelmässä Android Auton välityksellä.

61 Kaiken edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että pelkästään se, että sekä yritys, joka on kehittänyt sovelluksen ja pyytänyt määräävässä markkina-asemassa olevaa yritystä varmistamaan sen yhteentoimivuuden sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija viimeksi mainittu yritys on, että ensin mainitun yrityksen kilpailijat ovat edelleen toimineet markkinoilla, joille kyseessä oleva sovellus kuuluu, ja vahvistaneet asemaansa kyseisillä markkinoilla, vaikka ne eivät ole hyötyneet tällaisesta yhteentoimivuudesta, ei osoita, ettei se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyi hyväksymästä kyseistä pyyntöä, ollut omiaan aiheuttamaan kilpailunvastaisia vaikutuksia. On arvioitava, saattoiko tämä määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen menettely estää kilpailun säilymisen tai voimistumisen kyseessä olevilla markkinoilla, ja huomioon on otettava kaikki asian kannalta merkitykselliset tosiseikat.

Kolmas ja neljäs kysymys

62 Aluksi on ensinnäkin todettava, että ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Google sai Enel X Italialta pyynnön, joka koski mahdollisuutta käyttää viimeksi mainitun kehittämää sovellusta Android Auton välityksellä, mikä edellytti sitä, että Google kehittäisi mallin, jonka avulla voitaisiin varmistaa sähköajoneuvojen latauspalveluihin liittyvien sovellusten yhteentoimivuus kyseisen alustan kanssa. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esitti, Google kehitti myöhemmin mallin sähköajoneuvojen lataussovellusten kokeellisten versioiden suunnittelua varten niiden käyttämiseksi Android Autolla, ja tämä tapahtui sen jälkeen, kun asia oli saatettu AGCM:n käsiteltäväksi, mutta ennen kuin tämä oli tehnyt päätöksen. Mallia tällaisten ajoneuvojen latauspalveluihin liittyvien sovellusten luokkaa varten ei kuitenkaan ollut olemassa silloin, kun pyyntö esitettiin Googlelle.

63 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäilyt, jotka saivat sen esittämään kolmannen ja neljännen kysymyksen, koskevat sitä, mikä vaikutus kyseessä olevan menettelyn luokittelemisessa SEUT 102 artiklassa tarkoitetuksi määräävän aseman väärinkäytöksi on sillä

seikalla, että käyttöoikeutta pyydettäessä ei ollut olemassa mallia, joka koski sähköajoneuvojen latauspalveluihin liittyvien sovellusten luokkaa ja jonka avulla olisi voitu varmistaa kyseisten sovellusten yhteentoimivuus Android Auton kanssa, sekä mahdollista velvollisuutta kehittää tällainen malli.

64 Toiseksi on todettava, että neljännen kysymyksen viimeisellä osalla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että siinä tapauksessa, että määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen on kehitettävä malli sovellusten luokaa varten kolmannen yrityksen pyydettyä oikeutta käyttää digitaalista alustaa, jonka haltija määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on, varmistamalla asianomaisten sovellusten yhteentoimivuus kyseisen alustan kanssa, ja kun otetaan huomioon määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen erityinen vastuu markkinoilla, viimeksi mainitun on useiden kolmansien yritysten tätä pyydettyä vahvistettava objektiiviset kriteerit kyseisten pyyntöjen tutkimiseksi ja niiden luokittelemiseksi tärkeysjärjestykseen.

65 Ennakkoratkaisupyynnöstä tai unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ei kuitenkaan ilmene, että kolmansilta yrityksiltä tulleita pyyntöjä olisi varsinkaan samanaikaisesti osoitettu Googlelle sellaisten mallien kehittämiseksi, joiden avulla voidaan varmistaa Android Auton yhteentoimivuus kyseisten yritysten kehittämien sovellusten kanssa.

66 Vaikka unionin oikeutta koskevilla ennakkoratkaisukysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta, ennakkoratkaisupyynnön esittämisen perusteena ei ole neuvoa-antavien lausuntojen esittäminen yleisistä tai hypoteettisista kysymyksistä vaan oikeusriidan todelliseen ratkaisemiseen erottamattomasti liittyvä tarve (tuomio 14.1.2021, The International Protection Appeals Tribunal ym., C-322/19 ja C-385/19, EU:C:2021:11, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

67 Koska neljännen kysymyksen viimeisen osan perimmäisenä tarkoituksena on saada neuvoa-antava lausunto unionin tuomioistuimelta, se on siis jätettävä tutkimatta.

68 Kolmanneksi on huomattava, että muilta osin kolmas ja neljäs kysymys koskevat objektiivisia perusteluja, joihin määräävässä markkina-asemassa oleva yritys voi vedota sellaisen menettelyn osalta, joka muodostuu kieltäytymisestä toimittaa tai kehittää sellainen malli kolmansien yritysten kehittämiä sovelluksia varten, jonka avulla niitä voidaan käyttää sellaisen digitaalisen alustan välityksellä, jonka haltija kyseinen määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on, ja joka voi kuulua SEUT 102 artiklassa määrätyn kiellon soveltamisalaan, sekä todistustaakkaa, joka kyseisellä yrityksellä ja toimivaltaisella kilpailuviranomaisella on.

69 Tässä tilanteessa on katsottava, että kolmannella ja neljännellä kysymyksellään, joita on tutkittava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että kun menettely, joka muodostuu siitä, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyy varmistamasta, että kolmannen yrityksen kehittämä sovellus on yhteentoimiva sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija määräävässä asemassa oleva yritys on, voidaan luokitella kyseisessä määräyksessä tarkoitetuksi väärinkäytöksi, viimeksi mainittu yritys voi hyödyllisesti vedota objektiivisina perusteluina kieltäytymiselleen sellaisen mallin puuttumiseen, jonka avulla kyseinen yhteentoimivuus voidaan varmistaa, sinä päivänä, jolloin kolmas yritys pyysi tällaista käyttöoikeutta, vai voiko määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen velvollisuutena olla kyseisen mallin kehittäminen. Kyseinen tuomioistuin tiedustelee myös, onko tässä jälkimmäisessä tilanteessa SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen velvollisuutena on yhtäältä ottaa huomioon

markkinoiden yleiset tarpeet tai käyttöoikeutta pyytäneen yrityksen tarpeet ja toisaalta ilmoittaa sille aika, joka kyseisen mallin kehittämiseen tarvitaan, vai onko kilpailuviranomaisen tarkistettava objektiivisten seikkojen perusteella, kuinka pitkän ajan määräävässä markkina-asemassa oleva yritys tarvitsee tällaisen mallin kehittämiseen.

70 SEUT 102 artiklaa koskevasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys voi esittää perusteluja toimilleen, jotka saattavat kuulua kyseisessä artiklassa määrätyn kiellon piiriin (tuomio 27.3.2012, Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, 40 kohta ja tuomio 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, 201 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

71 Tällainen yritys voi erityisesti osoittaa tätä varten joko sen, että sen menettely on objektiivisesti tarpeellista, tai sen, että menettelystä seuraava syrjäyttävä vaikutus voidaan tasoittaa tai jopa poistaa tehokkuuseduilla, jotka koituvat myös kuluttajien eduksi (tuomio 27.3.2012, Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, 41 kohta ja tuomio 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, 202 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

72 Ensinnäkin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, voiko määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, joka kieltäytyy antamasta kolmannelle yritykselle digitaalisen alustan käyttöoikeutta – ja sikäli kuin tällä kieltäytymisellä voi olla kilpailunvastaisia vaikutuksia – vedota hyödyllisesti objektiivisina perusteluina kieltäytymiselleen mallin, joka mahdollistaa sovellusten ja mainitun alustan välisen yhteentoimivuuden, puuttumiseen sovellusten luokan osalta pyynnön esittämispäivänä vai voiko kyseisen yrityksen velvollisuutena olla mallin kehittäminen, jotta kolmas yritys saa mainitun käyttöoikeuden.

73 Kuten julkisasiamies lähinnä toteaa ratkaisuehdotuksensa 64 ja 65 kohdassa, se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyy varmistamasta sovelluksen yhteentoimivuutta digitaalisen alustan kanssa sillä perusteella, että asianomaisten sovellusten luokalle ei ole olemassa mallia, voi olla objektiivisesti perusteltavissa, kun tällaisen yhteentoimivuuden antaminen mainitun mallin välityksellä vaarantaisi itsessään ja sen sovelluksen ominaisuudet huomioiden, jota varten yhteentoimivuutta pyydetään, asianomaisen alustan eheyden tai sen käytön turvallisuuden tai kun yhteentoimivuus olisi muista teknisistä syistä mahdotonta varmistaa kyseinen malli kehittämällä.

74 Muissa kuin tällaisissa tilanteissa sillä, että asianomaisten sovellusten luokkaa varten ei ole olemassa mallia tai että määräävässä markkina-asemassa olevalla yrityksellä voi olla sen kehittämiseen liittyviä vaikeuksia, ei itsessään voida objektiivisesti perustella kyseistä käyttöoikeuden epäämistä. Kun otetaan huomioon kaikki tämän kannalta merkitykselliset seikat, sitä, että tarvitaan kohtuullinen aika mainittuun kehittämiseen eikä pyydettyä yhteentoimivuutta voida toteuttaa välittömästi, voidaan pitää objektiivisesti tarpeellisena ja oikeasuhteisena, kun otetaan samanaikaisesti huomioon alustan käyttöoikeutta määräävässä markkina-asemassa olevalta yritykseltä pyytävän yrityksen tarpeet ja vaikeudet, joita viimeksi mainitulla yrityksellä voi olla kyseisen mallin kehittämisessä.

75 Tämän osalta merkityksellisiä seikkoja ovat muun muassa se, miten teknisesti vaikeaa pyydetyn käyttöoikeuden mahdollistavan mallin kehittäminen asianomaisten sovellusten luokkaa varten on, rajoitteet, jotka liittyvät siihen, että lyhyessä ajassa on mahdotonta hankkia tietyt resurssit ja erityisesti henkilöresurssit, jotka ovat tarpeen kyseisen mallin kehittämiseksi, kun otetaan

huomioon käyttöoikeutta pyytävän yrityksen tarpeet, tai määräävässä markkina-asemassa olevaan yritykseen kohdistuvat ulkoiset rajoitteet, jotka vaikuttavat sen kykyyn kehittää kyseinen malli ja joita ovat esimerkiksi sovellettavaa säännöstöä koskevat rajoitukset.

76 Kuten julkisasiamies lähinnä toteaa ratkaisuehdotuksensa 74 ja 75 kohdassa, tällaisen mallin, jolla pyydetty yhteentoimivuus varmistetaan, kehittäminen aiheuttaa todennäköisesti kustannuksia määräävässä markkina-asemassa olevalle yritykselle. SEUT 102 artikla ei kuitenkaan ole esteenä sille, että kyseinen yritys pyytää yhteentoimivuutta pyytäneeltä yritykseltä asianmukaisen taloudellisen vastikkeen. Tällaisen vastikkeen on oltava oikeudenmukainen ja oikeasuhteinen siten, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys saa asianmukaisen voiton tällaisen kehittämisen tosiasialliset kustannukset huomioiden. Kyseisen vastikkeen määrän vahvistaminen ei vaikuta siihen, että se otetaan huomioon sovellettaessa mahdollisesti unionin oikeuden muita sääntöjä, jotka voivat koskea hyvitystä, jonka määräävässä markkina-asemassa oleva yritys saa sen vuoksi, että yhteentoimivuutta pyytänyt yritys on saanut loppukäyttäjiä sovellukselleen.

77 Lopuksi se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys ei vastaa kolmannen yrityksen pyyntöön, joka koskee sitä, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys varmistaa digitaalisen alustan, jonka haltija se on, yhteentoimivuuden kyseisen kolmannen yrityksen kehittämän sovelluksen kanssa, voi olla osoitus siitä, ettei tällaisen yhteentoimivuuden varmistamisen epäämistä ole oikeudellisesti perusteltu.

78 Toiseksi on korostettava, että vaikka todistustaakka SEUT 102 artiklan rikkomisen muodostavista olosuhteista kuuluu kilpailuviranomaisille sekä unionin tasolla että kansallisella tasolla, asianomaisen määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen on kuitenkin, kuten tämän tuomion 70 ja 71 kohdassa muistutettiin, vedottava mahdollisiin objektiivisiin perusteluihin ja esitettävä niiden tueksi argumentteja ja todisteita.

79 Kun määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on noudattanut tätä vaatimusta, kilpailuviranomaisen tehtävänä on seuraavaksi osoittaa – mikäli se aikoo todeta yrityksen käyttäneen väärin määräävää markkina-asemaansa –, että kyseisen yrityksen esittämät argumentit ja todisteet eivät voi menestyä ja että esitettyä perusteluja ei näin ollen voida hyväksyä.

80 Tämän osalta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa toimivaltaisen kilpailuviranomaisen on – kun otetaan muun muassa huomioon määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen kolmannelle yritykselle ilmoittamat perustelut sen oikeuttamiseksi, että ensin mainittu kieltäytyy varmistamasta viimeksi mainitun kehittämän sovelluksen yhteentoimivuutta sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija ensin mainittu on, ja kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat – tarkistettava, oliko se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyi kehittämästä yhteentoimivuuden varmistavaa mallia asianomaisten sovellusten luokalle, objektiivisesti tarpeellista, ja arvioitava, oliko kyseinen kieltäytyminen oikeasuhteista.

81 Kaiken edellä esitetyn perusteella kolmanteen ja neljänteen kysymykseen on vastattava, että SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että kun menettely, joka muodostuu siitä, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyy varmistamasta, että kolmannen yrityksen kehittämä sovellus on yhteentoimiva sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on, voidaan luokitella kyseisessä määräyksessä tarkoitetuksi väärinkäytöksi, viimeksi mainittu yritys voi hyödyllisesti vedota objektiivisina perusteluina kieltäytymiselleen sellaisen mallin puuttumiseen, jonka avulla kyseinen yhteentoimivuus voidaan varmistaa, sinä päivänä, jolloin kolmas yritys pyysi tällaista käyttöoikeutta, kun tällaisen

yhteentoimivuuden antaminen mainitun mallin välityksellä vaarantaisi itsessään ja sen sovelluksen ominaisuudet huomioiden, jota varten yhteentoimivuutta pyydetään, kyseisen alustan eheyden tai sen käytön turvallisuuden tai kun yhteentoimivuus olisi muista teknisistä syistä mahdotonta varmistaa kyseinen malli kehittämällä. Jos näin ei ole, määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen velvollisuutena on kehittää tällainen malli tämän edellyttämässä kohtuullisessa ajassa ja tarvittaessa asianmukaista taloudellista vastiketta vastaan, kun otetaan huomioon kehittämistä pyytäneen kolmannen yrityksen tarpeet, kehittämisen todelliset kustannukset ja määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen oikeus saada asianmukainen voitto.

Viides kysymys

82 Viidennellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 102 artiklaa tulkittava siten, että sen arvioimiseksi, käytetäänkö määräävää markkina-asemaa väärin, kun määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyy varmistamasta kolmannen yrityksen kehittämän sovelluksen yhteentoimivuutta sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on, kilpailuviranomaisen on määriteltävä tuotantoketjun loppupään markkinat, joilla kyseisellä kieltäytymisellä voi olla kilpailunvastaisia vaikutuksia, myös siinä tapauksessa, että kyseessä ovat yksinomaan potentiaaliset markkinat.

83 On muistutettava, että merkityksellisten markkinoiden määrittäminen SEUT 102 artiklan soveltamisen yhteydessä muodostuu lähinnä siitä, että arvioidaan ennalta, onko asianomaisella yrityksellä mahdollisesti määräävä markkina-asema (ks. vastaavasti tuomio 21.2.1973, Europemballage ja Continental Can v. komissio, 6/72, EU:C:1973:22, 32 kohta), ja tavoitteena on määritellä puitteet, joiden rajoissa on arvioitava kysymystä siitä, voiko yritys toimia huomattavan itsenäisesti suhteessa kilpailijoihinsa, asiakkaisiinsa ja kuluttajiin (ks. vastaavasti tuomio 9.11.1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin v. komissio, 322/81, EU:C:1983:313, 37 kohta ja tuomio 27.6.2024, komissio v. Servier ym., C-176/19 P, EU:C:2024:549, 381 kohta).

84 Sen arvioimiseksi, onko tämän tuomion 82 kohdassa kuvaillun kaltainen kieltäytyminen väärinkäyttöä, on tehtävä ero kaksien markkinoiden välillä. Nämä ovat yhtäältä markkinat, joille digitaalinen alusta kuuluu ja joilla sen haltijayrityksellä on määräävä markkina-asema, eli yleisesti tuotantoketjun alkupään markkinat, ja toisaalta markkinat, joilla sovelluksen yhteentoimivuutta kyseisen alustan kanssa pyytävä yritys käyttää sovellusta toisen tavaran valmistukseen tai toisen palvelun tarjoamiseen ja joilla määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen menettelyn kilpailunvastaisen vaikutukset saattavat ilmetä, eli lähimarkkinat ja erityisesti tuotantoketjun loppupään markkinat.

85 SEUT 102 artiklan soveltamisen yhteydessä tuotantoketjun loppupään markkinoiden yksilöiminen ei välttämättä edellytä tuotemarkkinoiden ja maantieteellisten markkinoiden täsmällistä määrittelyä. Tietyissä tapauksissa riittää, että potentiaaliset, jopa hypoteettiset, markkinat voidaan yksilöidä (tuomio 29.4.2004, IMS Health, C-418/01, EU:C:2004:257, 44 kohta). Kun asianomaiset tuotantoketjun loppupään markkinat ovat vielä kehittymässä tai kehittyvät nopeasti ja kun näin ollen niiden laajuus ei ole täysin vakiintunut silloin, kun määräävässä markkina-asemassa oleva yritys toteuttaa menettelyn, jonka väitetään olevan väärinkäyttöä, on riittävää, että kilpailuviranomainen yksilöi kyseiset markkinat, vaikka ne olisivat vain potentiaaliset. Kyseisen viranomaisen on seuraavaksi otettava huomioon kyseisten markkinoiden ominaispiirteet ja potentiaalinen laajuus ja osoitettava, että kyseisellä menettelyllä voi olla kilpailunvastaisia vaikutuksia kyseisillä markkinoilla, vaikka niillä olisi vain potentiaalista

kilpailua määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen tavaroiden tai palvelujen ja – kun on kyse menettelystä, joka muodostuu siitä, että se kieltäytyy hyväksymästä kolmannen yrityksen pyyntöä, joka koskee yhteentoimivuutta sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija määräävässä asemassa oleva yritys on – kyseistä yhteentoimivuutta pyytävän yrityksen tavaroiden tai palvelujen välillä.

86 Edellä esitetyn perusteella SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että sen arvioimiseksi, käytetäänkö määräävää markkina-asemaa väärin, kun määräävässä asemassa oleva yritys kieltäytyy varmistamasta kolmannen yrityksen kehittämän sovelluksen yhteentoimivuutta sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on, kilpailuviranomainen voi tyytyä yksilöimään tuotantoketjun loppupään markkinat, joilla kyseisellä kieltäytymisellä voi olla kilpailunvastaisia vaikutuksia, myös siinä tapauksessa, että tuotantoketjun loppupään markkinat ovat yksinomaan potentiaaliset, koska tällainen yksilöiminen ei välttämättä edellytä merkityksellisten tuotemarkkinoiden ja maantieteellisten markkinoiden täsmällistä määrittelyä.

Oikeudenkäyntikulut

87 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, joka on kehittänyt digitaalisen alustan, kieltäytyy varmistamasta kolmannen yrityksen pyynnöstä kyseisen alustan yhteentoimivuutta mainitun kolmannen yrityksen kehittämän sovelluksen kanssa, on omiaan muodostamaan määräävän markkina-aseman väärinkäytön, vaikka kyseinen alusta ei ole välttämätön kyseisen sovelluksen kaupallista hyödyntämistä varten tuotantoketjun loppupään markkinoilla, mutta se voi tehdä sovelluksesta kuluttajien kannalta houkuttelevamman, kun määräävässä markkina-asemassa oleva yritys ei ole kehittänyt mainittua alustaa yksinomaan oman toimintansa tarpeisiin.**

2) **SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että pelkästään se, että sekä yritys, joka on kehittänyt sovelluksen ja pyytänyt määräävässä markkina-asemassa olevaa yritystä varmistamaan sen yhteentoimivuuden sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija viimeksi mainittu yritys on, että ensin mainitun yrityksen kilpailijat ovat edelleen toimineet markkinoilla, joille kyseessä oleva sovellus kuuluu, ja vahvistaneet asemaansa kyseisillä markkinoilla, vaikka ne eivät ole hyötyneet tällaisesta yhteentoimivuudesta, ei osoita, ettei se, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyi hyväksymästä kyseistä pyyntöä, ollut omiaan aiheuttamaan kilpailunvastaisia vaikutuksia. On arvioitava, saattoiko tämä määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen menettely estää kilpailun säilymisen tai voimistumisen kyseessä olevilla markkinoilla, ja huomioon on otettava kaikki asian kannalta merkitykselliset tosiseikat.**

3) **SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että kun menettely, joka muodostuu siitä, että määräävässä markkina-asemassa oleva yritys kieltäytyy varmistamasta, että kolmannen yrityksen kehittämä sovellus on yhteentoimiva sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on, voidaan luokitella kyseisessä määräyksessä tarkoitetuksi väärinkäytöksi, viimeksi mainittu yritys voi hyödyllisesti vedota objektiivisina perusteluina kieltäytymiselleen sellaisen mallin puuttumiseen, jonka avulla kyseinen yhteentoimivuus voidaan varmistaa, sinä päivänä, jolloin kolmas yritys pyysi tällaista käyttöoikeutta, kun tällaisen yhteentoimivuuden antaminen mainitun mallin välityksellä vaarantaisi itsessään ja sen sovelluksen ominaisuudet huomioiden, jota varten yhteentoimivuutta pyydetään, kyseisen alustan eheyden tai sen käytön turvallisuuden tai kun yhteentoimivuus olisi muista teknisistä syistä mahdotonta varmistaa kyseinen malli kehittämällä. Jos näin ei ole, määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen velvollisuutena on kehittää tällainen malli tämän edellyttämässä kohtuullisessa ajassa ja tarvittaessa asianmukaista taloudellista vastiketta vastaan, kun otetaan huomioon kehittämistä pyytäneen kolmannen yrityksen tarpeet, kehittämisen todelliset kustannukset ja määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen oikeus saada asianmukainen voitto.**

4) **SEUT 102 artiklaa on tulkittava siten, että sen arvioimiseksi, käytetäänkö määräävää markkina-asemaa väärin, kun määräävässä asemassa oleva yritys kieltäytyy varmistamasta kolmannen yrityksen kehittämän sovelluksen yhteentoimivuutta sellaisen digitaalisen alustan kanssa, jonka haltija määräävässä markkina-asemassa oleva yritys on, kilpailuviranomainen voi tyytyä yksilöimään tuotantoketjun loppupään markkinat, joilla kyseisellä kieltäytymisellä voi olla kilpailunvastaisia vaikutuksia, myös siinä tapauksessa, että tuotantoketjun loppupään markkinat ovat yksinomaan potentiaaliset, koska tällainen yksilöiminen ei välttämättä edellytä merkityksellisten tuotemarkkinoiden ja maantieteellisten markkinoiden täsmällistä määrittelyä.**

Allekirjoitukset